

De Oorlog, 8 juli 1914

[DE TIJD, No. 20324]

[Woensdag 8 Juli 1914]

Inhoudsopgave 8 juli 1914

[DE TIJD, No. 20324]	1
TELEGRAMMEN.	1
Keizer Wilhelm.	1
Oostenrijk en Servië.	1
BUITENLAND.	1
Een samenzwering tegen den Tsaar?	1
Franz Ferdinand en de monarchie.	1
De moord op aartshertog Franz Ferdinand.	2
De Servische pers tegen Oostenrijk.	2
De tegenwoordige troonopvolger van Oostenrijk.	3
Een nieuwe hertog van Lotharingen.	3
Laatste Berichten.	3
UITVAART VAN FRANZ FERDINAND.	3
Een betreurenswaardig incident.	4
Uit Oostenrijk.	4

5

TELEGRAMMEN.

Keizer Wilhelm.

10 KIEL, 7 Juli. (Reuter.) Keizer Wilhelm arriveerde te 6 uur hedenochtend aan boord van zijn jacht, de "Hohenzollern," ten einde zijn reis naar het Noorden te ondernemen.

Oostenrijk en Servië.

15 WEENEN, 8 Juli. (Reuter.) De bladen vernemen, over de gisteren gehouden zitting van den gemeenschappelijken ministerraad, dat tegen Servië geen als diplomatieke actie te beschouwen stappen zullen worden ondernomen. Evenmin zal de grondwet worden geschorst, of zullen de in 1910 in Bosnië en Herzegowina ingestelde grondwettige instellingen worden beperkt. Veeleer wil men beproeven door administratieve maatregelen de Grooter-Servische actie te bewaken, en door verscherping van een grens-bewakingsdienst de aankomst van ongewenschte elementen uit het buitenland tegen 20 te gaan, en de uitbreiding der Grooter-Servische actie in de scholen te beperken. Ook werd een uitbreiding van de Donau-flotielje overwogen.

BUITENLAND.

GEMENGDE BERICHTEN.

25 **Een samenzwering tegen den Tsaar?**

Twee Parijsche gendarmen hebben Zondagavond in de Avenue Carnot twee jonge mannen aangehouden, die bij hun nadering hadden gepoogd, zich te verschuilen en wier eenige bagage bleek te bestaan uit twee in grof papier gewikkelde bommen. Naar de gendarmerie geleid, waar zij te verstaan gaven, dat zij Russen waren, werden zij door 30 bemiddeling van een Russisch sprekend inwoner van Beaumont in verhoor genomen, en verklaarde de een, dat de bommen voor den Tsaar bestemd waren. De andere beweerde, dat hij zijn reisgezel bij toeval had ontmoet op den weg tusschen Parijs en Amiens en niet wist, wat erin het pakje zat, dat de andere hem toevertrouwd had.

35 "Ik heb deze beide bommen te Parijs gemaakt - zeide de jongste der twee gevangenen, die opgaf Kiritchek te heeten, 26 jaar oud, en uit Charkow afkomstig te zijn en die, behalve zijn helsche machines, nog een browning-revolver bij zich had - "en zij waren bestemd om bij de eerste de beste gelegenheid den Tsaar van Rusland in de lucht te laten springen. Dat is alles, wat ik te zeggen heb." Naar de redenen gevraagd, waarom hij zich niet verzet had tegen zijn aanhouding, antwoordde hij: "Ik heb dit niet 40 willen doen, omdat ik, zooals het geval nu staat, alleen maar tot een paar maanden gevangenisstraf veroordeeld zal kunnen worden. En na mijn invrijheidstelling kan ik het dan nog eens probeeren." De bommen, die geladen zijn, zullen door het gemeentelijk scheikundig laboratorium worden geanalyseerd. Van belang voor de justitie is, waarheen de jonge man zich wilde begeven. Maar juist dat vertelt hij 45 niet en het is dus nog wel mogelijk, dat hij aan fumisterie doet.

Franz Ferdinand en de monarchie.

De Weener correspondent van de "Köln. Zeitung." schrijft over Franz Ferdinand en zijn verhouding tegenover de onderscheiden nationaliteiten o.a.: Zij zagen bijna alle met

50 groote verwachting naar hem op, omdat zij wisten, dat hij niet alleen voortdurend
bezig was met de talrijke moeilijke vraagstukken der Oostenrijk-Hongaarsche monarchie
en daarvan de oplossing zocht, maar ook den sterken wil en de daadkracht hadden, om
de oplossing uit te voeren en dat hij slechts één doel kende: de handhaving van de
55 grootte en de machtspositie van het rijk. Als man van de daad had hij zich een plaats
weten te verwerven in het hart des volks en het verlangen naar zulk een man verhoogde
de verwachtingen, die men van hem koesterde. En nu heeft de kogel van een jongen
sluipmoordenaar al deze verwachtingen vernietigd. Waarlijk, de groot-Servische
samenzweerders hebben hun doelpunt goed gekozen, hebben reden te juichen, zooals hun
60 pers het op schaamteloze wijze doet. Met den troonopvolger Franz Ferdinand hebben
zij niet alleen den meest vastbesloten tegenstander van hun groot-Servische plannen,
maar ook den man vermoord, die zeer waarschijnlijk den moed en de kracht had, het
oude Donau-rijk opnieuw te organiseeren en daarmede te bevrijden van de crisis, welke
het nu in toenemende mate verhindert, zijn innerlijke kracht te ontwikkelen en tot
65 uiting te brengen. Men begrijpt, dat deze slag op de volken der monarchie, voorzover
zij zich met deze verwant voelen, als verdoovend gewerkt heelt. Zij zien den ouden
keizer, die bij zijn langdurigen arbeid in Franz Ferdinand een waardig opvolger en
een trouwen steun had gevonden, weer alleen aan het hoofd der regeering, gedwongen om
opnieuw de moeilijke taak een troonopvolger voor zijn verantwoordelijk ambt voor te
70 bereiden, weder op zich te nemen en op aller lippen is de bange vraag, of hen de tijd
nog gelaten zal zijn, deze taak te vervullen. De nieuwe troonopvolger, Karl Franz
Joseph is 27 jaar en dus nog jong genoeg, om de veel-vertakte bestuurszaken van een
zoo ingewikkeld staatsbestuur als dat van Oostenrijk-Hongarije, in korten tijd te
leeren kennen. Doch ééne zaak zal hij zich in dezen tijd niet eigen kunnen maken,
hetgeen zijn vermoorde oom reeds in zoo groote mate bezat: de ervaring van den man,
75 welke het karakter vormt en de wilskracht staalt. De ontwikkeling, welke Franz
Ferdinand, die, toen hij als troonopvolger werd geroepen, eveneens daartoe niet was
voorbereid, in 25 jaren met groote werkkraft had doorgemaakt, moet de tegenwoordige
troonopvolger in veel korteren tijd voleindigen. Hoe moeilijk het schijnt, het moet
80 geprobeerd worden. Kleinmoedigheid is niet op haar plaats, nu spoedig handelen en
ernstige arbeid het verlies eenigszins kunnen goedmaken. De keizer, deze
voortreffelijke grijsaard, geeft ook hier weder aan zijn volken een goed voorbeeld.
In zijn schrijven aan den minister-presidenten legt hij den nadruk op zijn besluit,
om, in weerwil van de nieuwe smartelijke beproeving, toch, zijn verheven
85 verplichtingen indachtig, op den als juist erkenden weg tot zijn laatsten ademtucht
voort te gaan. Dit voorbeeld van mannelijke kracht zal zijn uitwerking niet missen.
En de groot-Servische samenweerders zullen des te zekerder het loon voor hun
roekeloze, laffe daad derven.

De moord op aartshertog Franz Ferdinand.

90 De politie zet haar nasporingen inzake den moord op Franz Ferdinand en zijn gemalin
ijverig voort. Zaterdag werd te Semlin de 18-jarige student Popowitsj gevangen
genomen. Hij bekende tegenwoordig te zijn geweest bij de uitdeeling van revolvers,
bommen en vergif in den banketwinkel, op den dag van den aanslag. Hij had zelf ook
een bom en een revolver gekregen en een dosis vergif om dit na den slag in te
95 nemen. Toen hij zag dat de aanslag van Tsjabrionowitsj mislukte, was hij bang
geworden en wierp hij het moordwerktuig weg. Hij werd gearresteerd juist op het
oogenblik dat hij naar Belgrado wilde vluchten. Ook de student Tsjoebrilowitsj heeft
erkend een bom en een revolver van Prinzip te hebben ontvangen. Hij had ze na den
aanslag in de rivier geworpen. Onder de gearresteerden bevindt zich ook een rijke
100 koopman uit Toesla, Jowanowitsj geheeten, in wiens woning bommen en munitie gevonden
werden. De "Frankfurter Zeitung" meldt, dat alle Kroatische en Moslimsche advocaten
besloten hebben de moordenaars niet te verdedigen, ook niet wanneer zij hiertoe ex-
officio geroepen worden; zij betalen dan nog liever de straf, welke een weigering ten
gevolge zou hebben. Het gerucht, dat er in Servië een samenzwering bestond, om de
105 moordenaars uit de gevangenis van Serajewo te bevrijden, wordt tegengesproken.

De Servische pers tegen Oostenrijk.

Uit Belgrado wordt gemeld, dat Servische kooplieden en reizigers een boycott zijn
begonnen tegen de Donau-stoomscheepvaart. Het blad "Balkan" ruit de bevolking op, om
110 alles, wat uit Oostenrijk-Hongarije komt, uit te sluiten. En "Politik" waarschuwt
openlijk het Servische publiek de Oostenrijk-Hongaarsche badplaatsen te bezoeken,
daar zij het slachtoffer zullen worden van afzetterij. Men gaat zelfs zóóver, met
nieuwe aanslagen te dreigen. Zoo schrijft de "Novosti": Men moet te Weenen het hoofd
koel houden en alleen de gevolgtrekking maken, dat in de twintigste eeuw het volk
115 zich niet meer laat onderdrukken. Eerst dan, wanneer een vrij constitutioneel regiem

in Oostenrijk heerscht, zullen de opstandige gemoederen kalm worden. En anders zullen dergelijke gebeurtenissen ook in de toekomst plaats hebben. De "Pravda" zegt: Alle tot nu toe in Oostenrijk gepleegde moorden en aanslagen zijn steeds uit een en dezelfde bron voortgekomen. De onderdrukte volken van Oostenrijk moesten wel tot dit soort protest hun toevlucht nemen, omdat hun geen andere weg mogelijk was. De monarchie stond en staat nog steeds onder een vreeselijk politieregeerings-systeem, volgens hetwelk ieder als hoogverrader wordt aangezien. In een warboel van het schrikbewind is het natuurlijk en volkomen begrijpelijk, dat het tijdvak der aanslagen is gekomen.

De tegenwoordige troonopvolger van Oostenrijk.

Aartshertog Karel en zijn gemalin, die zoo geheel onverwacht worden geroepen de troonopvolgers te zijn van keizer Franz Joseph, waren diep onder den indruk van den moord. Den geheelen nacht weenden zij en hun gevolg deed alles, om hen te troosten. De aartshertog begaf zich persoonlijk naar den keizer om te verkrijgen, dat de begrafenis met meer plechtigheid zou plaats hebben. Ook was hij aan het station aanwezig bij aankomst van den trein, welke de twee lijken vervoerde. Ondanks het ceremonieel omhelsde hij diep geroerd de drie weezen. Aartshertog Karel en de aartshertogin zijn beiden oprechte Katholieken.

Een nieuwe hertog van Lotharingen.

De keizer van Oostenrijk zal titel en wapen van het hertogdom Lotharingen, welke aan zijn voorvaderen behoorden, verleen en aan zijn achterneef prins Max von Hohenberg, den zoon van Franz Ferdinand. Franz Joseph is n.l. in zooverre slechts Habsburger, dat hij afstamt van Franz III van Lotharingen en Maria Theresia, dochter van Karel VI, den laatsten keizer uit het Habsburger Huis. Franz III werd in 1745 keizer onder den naam van Franz I. Het is dus wel een bijzondere eer, welke de eerbiedwaardige soeverein aan de nagedachtenis van Franz Ferdinand brengt; hij kon den jongen prins van Hohenberg niet verheffen tot den rang van aartshertog, maar gaf hem aldus een niet minder hooge waardigheid.

Laatste Berichten.

UITVAART VAN FRANZ FERDINAND.

Men seint ons uit 's Gravenhage: De deelneming, die de moord op het Oostenrijksche aartshertogelijke echtpaar in alle kringen der residentie verwekt heeft, openbaarde zich vooral heden bij de plechtige uitvaart, die voor de ontslapenen vanwege de Oostenrijksch-Hongaarsche legatie alhier in de kerk van den H. Jacobus aan de Parkstraat werd opgedragen. Reeds lang vóór den aanvang der plechtigheid was het kerkgebouw gevuld door een zeer talrijke schare, die, plaats genomen hebbende, het schip en het priesterkoor vulde, dat voor de autoriteiten was afgezonderd. Z. Exc. baron de Giskra, gezant van keizer Franz Jozef, was met graaf Calve gezantschapsraad, en graaf de Küfstein, attaché, en den reserve-luitenant kanselier ter plaatse aanwezig, ter ontvangst van het diplomatieke corps en de Nederlandsche autoriteiten. De gezant werd daarin bijgestaan door graaf van Randwijck, gezantschapsattaché, en baron Snouckaert van Schauburg, adjunct-commies, werkzaam aan het departement van Buitenl. Zaken. Onder de zachte treurmuziek van het kerkorgel, schreden de officieele personen naar de voor hen bestemde plaatsen van het diplomatieke corps. Met den Minister van Buitenl. Zaken, jhr. Loudon, aan het hoofd werden opgemerkt de gezanten van Frankrijk, Italië, Japan, het Duitsche rijk, België Portugal, Rumenië, Rusland, Spanje, Amerika, Uruguay, China, de zaakgelastigden van Perzië en Groot-Britannië, allen vergezeld van de leden van hunne legatiën, vele tevens van hunne dames. Daartegenover, in het andere vak, waren uit de Nederlandsche Hof-, Regeerings- en andere kringen aanwezig de grootofficiëren van Hr. Ms. Huis jhr. van de Poll, H. W. J. E. baron Taets van Amerongen, baron Sirtema van Grovestins en baron Bentinck, benevens de ceremoniemeester baron Snouckaert van Schauburg. In de volgende bank zaten de ministers Cort van der Linden, Ort, Rambonnet, Bertling en Pleyte; voorts baron van Voorst tot Voorst voorzitter v/d Eerste Kamer, de ministers van Staat, jhr. mr. van Karnebeek en de Savornin Lohman, baron Sweerts, Commissaris der Koningin, jhr. mr. Van Karnebeek, burgemeester der residentie, de luitenant-generaal Buhlman en generaal-majoor Oolgaardt kolonel Van Hoogstaten, de gezant mr. Doude Van Troostwijk, chef van het kabinet van buitenlandsche zaken met den heer mr. Thurkow, gezantschapssecretaris. Zoowel de diplomaten als alle bovengenoemde autoriteiten droegen het groot ambtskostuum of ceremonieele tenue.

Als belanghebbenden zag men verder verschillende dames en heeren onderdanen van Oostenrijk; een vertegenwoordiger van den Oostenrijkschen Lloyd te Amsterdam, in marine-uniform; den heer Petitpied, consul van Frankrijk alhier; den heer Goldbeck,

directeur-generaal der Maatschappij "Zeebad Scheveningen", e. a. Rondom een voor de trap naar het altaar opgestelde catafalk, welke de baar van de vorstelijke dooden voorstelde, ruste de Kroon der Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie, vervaardigd uit roode en gele bloemen. 't Was ongeveer 10½ uur, toen de gezant, baron Giskra, gevolgd door de legatieleden, de vertegenwoordigers der koninklijke familie aan den ingang der kerk ontving en naar hun plaatsen voor het altaar geleidde. De afgevaardigden waren van H. M. de Koningin, luit.-gen. graaf Du Monceau, chef van het Militaire Huis, van H. M. de Koningin-Moeder jhr. de Ranitz, Grootmeester en van Z. K. H. den Prins de adjudant kapitein Ruys. Kort daarop verscheen met groote statie de Bisschop van Haarlem, Z. D. H. Mgr. Callier, in purper gekleed en gevolgd door een talrijken stoet van geestelijken in groot ornaat binnen de muren van het bedehuis, op zijn weg naar het altaar de groote schare aanwezigen den zegen gevende. Onderwijl speelde het orgel. Zoodra Mgr. voor de H. Mis was gekleed, begon het H. Misoffer voor de zielerust van de dooden. Het kerkkoor bracht het Requiem van Perosi ten gehooore, gedurende welke Mgr. Callier, omstuwde door de talrijke geestelijke autoriteiten, de Heilige Mis opdroeg. De Bisschop werd bij de opdracht van de H. Mis geassisteerd door Mgr. de H. Eerw. heer Wijtenburg, pastoor en deken der St. Jacobuskerk; troondiaken was pastoor Schoonebeek, pastoor Van de Ven van Scheveningen, diaken Van den Berg, subdiaken de rector van het R. K. Ziekenhuis, ceremoniaris de secretaris van den bisschop de weleerw. heer Van Dam. Verder assisteerden o. a. pater Chrispinus van de Capucijner Orde, kapelaan v. Beek, rector Möler, rector Witteman en kapelaan Rovers, uit Hillegersberg. Na de absolutie, waarmede de H. Dienst eindigde, weerklonk het "Gott erhalte Franz den Kaiser" van het orgel door de kerkgewelven. Met hetzelfde ceremonieel en denzelfden stoet verliet daarop de Bisschop het kerkgebouw, links en rechts den zegen gevend aan de menigte. De Oostenrijksche gezant bedankte de koninklijke afgevaardigden en deed hun uitgeleide. Z. Exc. nam aan den ingang van het gebouw de betuigingen van deelneming in ontvangst van de aanwezige autoriteiten. Bij het vertrek uit de kerk werd de treurmarsen van Chopin op het orgel ten gehooore gebracht, dat bespeeld werd door den heer Kaptein. Ook buiten op straat stond een talrijke menigte.

Een betreurenswaardig incident.

In den nacht van Zondag op Maandag heeft hier ter stede een betreurenswaardig incident plaats gevonden. Tot op heden onbekend gebleven personen hebben het wapenschild van Servië, zich bevindende aan den gevel van het huis van den heer M. Merens, consul-generaal van Servië, afgerukt en hebben daarvoor een met bloed gedrenkte lap in de plaats gehangen. De heer Merens heeft onmiddellijk den Servischen gezant te Londen met het gebeurde in kennis gesteld. Ook had hij reeds een onderhoud met den Minister van Buitenlandsche Zaken, jhr. Loudon. De zaak is thans in handen van den officier van justitie. Het onderzoek moet zich bewegen in de richting van het zoeken van verband tusschen de aanwezigheid van een Oostenrijksch schip, hier ter reede liggende, en het betreurenswaardig voorval.

Uit Oostenrijk.

WEENEN, 7 Juli. (Reuter.) De keizer is te 8.34 naar Ischl vertrokken, waar hij te 1.30 aankwam en door de bevolking op stormachtige wijze werd gehuldigd.

AGRAM, 7 Juli. (Reuter.) Na de Requiem voor den Aartshertog Franz Ferdinand had hier een demonstratie plaats door aanhangers van Frank met den partijleider zelf aan het hoofd. De demonstratie was gericht tegen de naar de zaal van den Landdag trekkende afgevaardigden der meerderheid, die met schimpwoorden werden nageroepen. In de Landdag, zaal werd de vertooning voortgezet. Frank is toen voor 90 en 6 andere deelnemers voor 60 zittingen van de vergadering uitgesloten. De overgebleven aanhangers van Frank verlieten daarop de vergaderzaal op luidruchtige wijze,, waardoor de oppositie tot een geringe macht slonk.